הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רסד רסה

ז (כד) נְּכָרְךָ (ט) זָפָת אוֹ שַׁעֲוָה אוֹ חֶלֶב (כה) סְבִיב הַפְּתִילָה, מַדְלִיקִים בָּהֶם: ח הַמַּדְלִיק (כו) צָרִיךְ שֶׁיְּדַלֵּיק * רב מַה (י) שֶׁיּוֹצֵא (כז) מִן הַפְּתִילָה מַהֲנֵי: ט עֵאֵין צָרִיךְ לְהַבְהֵב הַפְּתִילָה (פְּרוּשׁ, עִנְיַן הִבְהוּב יִפֹּל עַל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ נִשְׂרָף לְגַמְרֵי וְגַם לֹא קַיָּם לְגַמְרֵי. 'אַל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא' (שמות יב ט), תַּרְגּוּם יוֹנָתָן **), מְהַבְהֵב). הַגָּהּ:

(כח) וּמִכָּל מָקוֹם נָהֲגוּ לְהַדְלִיק הַפְּתִילָה וּלְכַבּוֹתָהּ כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה מְחֹרֶכֶת וְתֶאֱחֹז בָּהּ הָאוּר יָפֶה (טור): י פֵּאֵין מַדְלִיקִין (יא) (כט) בְּסַמַּרְטוּטִין, אֲפִלּוּ מְחֹרָכִין:

רסה דִּין כֵּלִים הַנִּתָּנִים תַּחַת הַנֵּר. וּבוֹ ד׳ סְעִיפִים:

א אֵין נוֹתְנִין כְּלִי מְנֻקָּב מָלֵא שֶׁמֶן עַל פִּי הַנֵּר כְּדֵי שֶׁיְּהֵא נוֹטֵף בְּתוֹכוֹ, גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִסְתַּפֵּק (א) מְמֻנּוּ (ב) וְיִתְחַיֵּב מִשּׁוּם מְכַבֶּה, וְאִם חִבְּרוֹ לוֹ בְּסִיד אוֹ בְּחֹרֶסֶת מַתָּר, דְּכֵיוָן שֶׁהוּא כְּלִי אֶחָד בְּדֵיל מְנֻיֶּה מִשּׁוּם אִסּוּר שַׁבָּת: ב בלֹא יְמַלֵּא קְעָרָה שֶׁמֶן וְיִתְּנֶנָּה בְּצַד הַנֵּר וְיִתֵּן (ג) רֹאשׁ הַפְּתִילָה בְּתוֹכָהּ בְּשְׁבִיל שֶׁתְּהֵא שׁוֹאֶבֶת, גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִסְתַּפֵּק (ד) מִמֶּנּוּ *): ג גאֵין נוֹתְנִין כְּלִי בְּשַׁבָּת תַּחַת הַנֵּר (ה) לְקַבֵּל שֶׁמֶן הַנּוֹטֵף, * מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְבַטֵּל כְּלִי (ו) מֵהֶכְנוֹ. וּמֻתָּר לִתְּנוֹ מִבְּעוֹד יוֹם, (ז) וְהַשֶּׁמֶן הַנּוֹטֵף

ג שָׁם כ׳ (ע״ב) וּכְפֵרוּשׁ רַשׁ״י (ד״ה שעונה) וְהָרִי״ף (ח:) וְהָרא״ש (פרק ב סי׳ א) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים.
ס שָׁם. ע שָׁם כ״ח (ע״ב) וּכְרַבִּי עֲקִיבָא. פ רַבָּנוּ יְרוּחָם (נתיב יב) בְּחֵלֶק ב׳ בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת.
א שַׁבָּת כ״ט (ע״ב) וּכְתַנָּא קַמָּא.
ב שָׁם. *) (גַּם בָּזֶה אִם חִבְּרוֹ בְּסִיד אוֹ בְּחֹרֶסֶת מַתָּר כְּדִלְעֵיל סָעִיף א׳).
ג שָׁם מ״ב (ע״ב).

**) לפנינו בתרגום ירושלמי

בְּאֵר הַיֵּטֵב

ז (ט) זָפָת. וְאִם כָּרַךְ שֶׁמֶן פְּסוּל וּפְתִילָה פְּסוּלָה יַחַד אָסוּר. טוּר: ח (י) שֶׁיּוֹצֵא. וְהוּא הַדִּין בְּנֵר שֶׁל שַׁעֲוָה צָרִיךְ לְהַדְלִיק רֹב הַיּוֹצֵא. שְׁלָטֵי גִּבּוֹרִים (על המרדכי פ״א סי׳ רסא אות א): י (יא) בְּסַמַּרְטוּטִין. אֵין מַדְלִיקִין עַל הַשֻּׁלְחָן בְּנֵר יָשָׁן שֶׁל חֶרֶס. רַשׁ״ל (בשו״ת סי׳) פ״ה:

ג (ט) מַהֶכְנוֹ. שֶׁקֻּדָּם לָזֶה הָיָה הַכְּלִי רָאוּי לְטַלְטְלוֹ וְצַכְשָׁו בְּשַׁבָּת עוֹשֶׂהוּ מֻקְצֶה, אֲבָל מַתָּר לְתַת תַּחַת נֵר שֶׁל שַׁעֲוָה כֵּיוָן דְּאִפְשָׁר לְנַעֵר הָאָסוּר מִתּוֹךְ הַכְּלִי לֹא חָשִׁישׁ מִבְּשֵׁל כְּלִי מֵהֶכְנוֹ עַיֵּן סִימָן רע״ז סָעִיף ג׳. וְכָתַב מַהֲרִי״ל (בשו״ת סי׳ לב) דְּיֵשִׁים כְּלִי מִבְּעוֹד יוֹם תַּחַת הַשֻּׁלְחָן וּבְשַׁבָּת אַחַר אֲכִילָה יָסִיר הַשֻּׁלְחָן וְהַכְּלִי עוֹמֵד מַעֲצְמוֹ עוֹמֵד תַּחַת הַנֵּר, וּמְסַיֵּם הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ב) שֶׁהוֹרָאָה זוֹ בְּרוּרָה וְיֵשׁ לִסְמֹךְ עָלֶיהָ עַיֵּן שָׁם. וְאִם יֵשׁ בַּכְּלִי דָּבָר הַמֻּתָּר דְּלֹא אָפְשָׁר לְנַעֲרוֹ מֻתָּר לְהַנִּיחוֹ תַּחַת הַנֵּר לְקַבֵּל בּוֹ שֶׁמֶן דְּהָא יָכוֹל לְטַלְטְלוֹ אַגַּב הַתֵּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן ש״י סָעִיף ח׳ עַיֵּן שָׁם:

בַּאוּר הַלָּכָה

ח * רב מַה שֶּׁיּוֹצֵא. עַל כֵּן יוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת עֶרֶב שַׁבָּת אֵין מַדְלִיקִין בְּחַתִיכוֹת בֶּגֶד שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ מִצַּמְצֶמוֹת, דְּכֵיוָן דְּאַדְלִיק בֵּהּ פּוּרְתָּא הָוֵה לֵיהּ שֶׁכֶר כְּלִי דְּאִין עָלֶיהָ עֲתָה שֵׁם בֶּגֶד וּכְלִי, וְאָסוּר שׁוּב לְהַדְלִיק בֵּהּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן תק״א (ס״ק), אֲבָל אִם כֵּן קֹפֶל הַבֶּגֶד לְתוֹךְ הַלְּאֻכָה מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב דְּנִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי זֶה מִתּוֹרַת כְּלִי [מֵגֵן אַבְרָהָם (סק״ד)] שֶׁכָּתַבְנוּ מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּסוּתֹר הַכֶּלִי, טַעַם זֶה אֵיתָא בְּרַמְבַּ״ם (פכ״ה הכ״ג) וּבְרַשׁ״י בְּפֶרֶק מִי שֶׁהֶחֱשִׁיךְ (קנד: ד״ה והא מבטל). וּבְדֶרֶךְ מ״ב (ע״ב) פֵּרֵשׁ רַשׁ״י (ד״ה כלי) מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּקוֹבֵעַ לוֹ מָקוֹם וּמְחַבְּרוֹ בְּטִיט וְדֹמֶה לִמְלָאכָה. וְכָתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (משב״ז סק״א) דְּאִפְלוּ כְּלִי שְׁמִלַּאכְתּוֹ לְאִסּוּר אַף דְּמִתְּחִלָּה הָיָה גַּם כֵּן עָלֶיהָ קְצָת שֵׁם מְקֻצֶּה אַף עַל פִּי כֵן אָסוּר לְהַעֲמִידָהּ לְקַבֵּל שֶׁמֶן הַנּוֹטֵף, דְּמִתְּחִלָּה הָיְתָה הַכְּלִי מַתָּר לְטַלְטְלָהּ

י (כט) בְּסַמַּרְטוּטִין. הֵיְנוּ (כט) בְּלָאֵי בִּגְדֵי פִּשְׁתָּן הַנַּפְסִים, וּמִטַּעַם שֶׁאֵין הָאוּר נֶאֱחָז יָפֶה בָּהֶן, וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק טז). אֵין מַדְלִיקִין עַל הַשֻּׁלְחָן (כג) בְּנֵר חֶרֶס יָשָׁן, דְּמָאִיס, אֶלָּא אִם כֵּן הִסִּיקוֹ בָּאוּר, וְאִם הוּא שֶׁל זְכוּכִית אוֹ שֶׁל חֶרֶס מְצֻפֶּה שָׁרִי, שֶׁאֵינוֹ מָאוּס כָּל כָּךְ. וּבְאִישׁ עָנִי שֶׁאֵין לוֹ, וַדַּאי מַתָּר, מִמַּה שֶּׁיִּתְבַּטֵּל מִנֵּר שַׁבָּת דְּהוּא חוֹבָה [פְּרִי מְגַדִּים (סי׳ רסג משז״ סוף סק״ג)]:

א (א) מְמֻנּוּ. דְּכֵיוָן שֶׁהוּא בִּכְלִי אֶחָד שֶׁאֵין הַנֵּר בְּתוֹכוֹ לֹא בְּדֵיל מְנֻיֶּה, (ב) וְכֵיוָן שֶׁהַקְצָהוּ לַנֵּר הַמִּסְתַּפֵּק חַיָּב מִשּׁוּם מְכַבֶּה: (ב) וְיִתְחַיֵּב וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ לְהַפּוֹסְקִים שֶׁסּוֹבְרִין דְּעַל סְתָם כִּבּוּי אֵין בּוֹ חִיּוּב חַטָּאת רַק אִסּוּרָא בְּעָלְמָא, מִלְּבַד כְּשֶׁהוּא מְכַבֶּה כְּשֶׁצָּרִיךְ לְהַפָּחֲמִים וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן של״ד סָעִיף כ״ו, (ג) אֲפִלּוּ הָכִי גְּזִירָה בֵּיהּ רַבָּנָן הַךְ גְּזֵרָה: ב (ג) רֹאשׁ הַפְּתִילָה. וְנוֹנוּ לוֹמַר קָצֶה הַשֵּׁנִי מֵהַפְּתִילָה שֶׁאֵינוֹ דּוֹלֵק יִתֵּן בְּהַקְּעָרָה לִשְׁאֹב הַשֶּׁמֶן, וְסָלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא (ג) כֵּיוָן דְּהַפְּתִילָה מֻנַּחַת גַּם בַּקְּעָרָה יִהְיֶה בְּדֵיל מְנֻיֶּה קָא מַשְׁמַע לָן דַּאֲפִלּוּ הָכִי גְּזִירִינַן: (ד) מְמֻנּוּ. וְגַם בָּזֶה (ד) אִם חִבְּרוֹ בְּסִיד אוֹ בְּחֹרֶסֶת מַתָּר: ג (ה) לְקַבֵּל שֶׁמֶן. אֲבָל (ה) מַתָּר לְתֵת תַּחַת נֵר שֶׁל שַׁעֲוָה אוֹ שֶׁל חֶלֶב שֶׁמָּא יִפֹּל וְיַדְלִיק מַה שֶּׁיִּפֹּל עַל הַכְּלִי, וּמִטַּעַם דְּכֵיוָן דְּאִפְשָׁר לְנַעֵר מִיָּד הָאָסוּר מִתּוֹךְ הַכְּלִי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן רע״ז (ס״ג) לֹא חָשִׁיב מְבַטֵּל כְּלִי מֵהֶכְנוֹ, וְלֹא דְּמֵי לְשֶׁמֶן שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְנַעֲרוֹ וּלְהַפְסִידוֹ. וּלְהַעֲמִיד כְּלִי (ו) תַּחַת הַפֶּתֶם שֶׁבְּרֹאשׁ הַפְּתִילָה שֶׁיִּפֹּל לְתוֹכוֹ אָסוּר (ז) אִם לֹא בְּמָקוֹם הָפְסֵד, וְאַף עַל גַּב דְּלְאַחַר שֶׁכָּבוּ יָכוֹל לְנַעֲרָם מִן הַכְּלִי, מִכָּל מָקוֹם חָשִׁיב בְּטוּל כְּלִי מֵהֶכְנוֹ לְפִי שָׁעָה עַל כָּל פָּנִים כֵּיוָן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְנַעֲרָם מִיָּד: (ו) מֵהֶכְנוֹ. שֶׁהֲיָה מוּכָן מִתְּחִלָּה לְטַלְטְלוֹ וְצַכְשָׁו אוֹסְרוֹ בְּטִלְטוּל מֻחְלָט שֶׁהוּא מֻקְצֶה מֻחְלָט כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן רע״ט (ס״א), וְחָכְמִים אָסְרוּ לְבַטֵּל כְּלִי מֵהֶכְנוֹ מִפְּנֵי שֶׁדּוֹמֶה כְּאִלּוּ סוֹתֵר הַכְּלִי וּמְשַׁבְּרוֹ. וְאִם יֵשׁ בַּכְּלִי דָּבָר הַמֻּתָּר (ח) מַתָּר לְהַנִּיחוֹ תַּחַת הַנֵּר לְקַבֵּל בּוֹ שֶׁמֶן דְּהָא יָכוֹל לְטַלְטְלוֹ אַגַּב הַתֵּר אִם הוּא בְּעִנְיָן שֶׁמַּתָּר לְטַלְטֵל בְּשְׁבִילוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסוֹף סִימָן ש״י (ס״ח) עַיֵּן שָׁם. עוֹד עֲצָה אַחֶרֶת כָּתַב בְּתְשׁוּבַת מַהֲרִי״ל (בשו״ת סי׳ לב) וְהַסְּכִים עִמּוֹ הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ב) דְּיֵשִׁים כְּלִי מִבְּעוֹד יוֹם תַּחַת הַשֻּׁלְחָן, וּכְשֶׁשַּׁבָּת אַחַר הָאֲכִילָה יָסִיר אֶת הַשֻּׁלְחָן וְהַכְּלִי עוֹמֵד מַעֲצְמוֹ תַּחַת הַנֵּר, וְאַף דְּהוּא גּוֹרֵם בְּשַׁבָּת לְבַטֵּל כְּלִי מֵהֶכְנוֹ עַל יְדֵי הֶסֵּרַת הַשֻּׁלְחָן, מִכָּל מָקוֹם שָׁרֵי כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מְבַטְּלוֹ בְּיָדַיִם בְּשַׁבָּת, וְעוֹד דְּהָא אֵין אָנוּ נִזְהָרִים מִלְּהָשִׁים כֵּלִים בְּשַׁבָּת עַל הַשֻּׁלְחָן תַּחַת הַנֵּר אַף עַל פִּי שֶׁנּוֹפֵל בּוֹ שֶׁמֶן כִּי אֵין מִתְכַּוְּנִין לְכָךְ, הָכִי נַמִּי אֵין מִתְכַּוְּנִים כְּשֶׁמַּסִּיר הַשֻּׁלְחָן אֶלָּא לְהַצִּלַת הַשֻּׁלְחָן שֶׁלֹּא יִפֹּל עָלָיו הַנֵּר: (ז) וְהַשֶּׁמֶן הַנּוֹטֵף. וְאִם לֹא נָטַף לְתוֹכוֹ שֶׁמֶן כְּלָל (ט) לֹא נֶאֱסַר הַכְּלִי

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מַה שֶּׁנִּכְתַּב לְקַמָּן בְּסִימָן ער״ה (סק״ד): ז (כד) כָּרַךְ זָפָת וְכוּ'. דְּלֹא אִסְרוּ בְּכָלְהוּ אֶלָּא אִם הָיוּ נְתוּנִים בִּכְלִי וְנוֹתַן הַפְּתִילָה בְּתוֹכָם כְּמוֹ שָׁעוֹשִׂין בְּשֶׁמֶן, שֶׁאָז אֵין נִמְשָׁכִים אַחַר הַפְּתִילָה, אֲבָל בָּזֶה נִמְשָׁךְ שַׁפִּיר עִם הַפְּתִילָה שֶׁבְּתוֹכוֹ: (כה) סְבִיב הַפְּתִילָה. דַּוְקָא אִם הַפְּתִילָה כְּשֶׁרָה, (יח) אֲבָל אִם הִיא פְּסוּלָה לֹא מְהָנֵי הַכְּרֵיכָה סָבִיב לָהּ: ח (כו) צָרִיךְ שֶׁיְּדַלֵּיק. כְּדֵי שֶׁיְּהֵא הַלַּהַב עוֹלֶה יָפֶה מִיָּד שֶׁיִּסַּלֵּק יָדוֹ כְּמוֹ שֶׁהָיָה הָעִנְיָן בְּהַדְלָקַת הַמְּנוֹרָה [לְבוּשׁ]: (כז) מִן וְכוּ'. וְהוּא הַדִּין בְּנֵר (יט) שַׁעֲוָה וְחֶלֶב: ט (כח) וּמִכָּל מָקוֹם נָהֲגוּ. אֵוְזֶה (כט) יַעֲשֶׂה הָאִישׁ וְאַל (ל) בְּנֵר הַכְּרוּךְ בְּצֵין שֶׁלָּנוּ עוֹשִׂין כֵּן. מִפְּתִילָה, וְיִהְיֶה תּוֹעֶלֶת שֶׁלֹּא תִּשְׁהֶה הָאִשָּׁה בְּהַדְלָקָתָהּ בְּהַגִּיעַ זְמַנָּהּ: י (כט) בְּסַמַּרְטוּטִין. הֵיְנוּ (כט) בְּלָאֵי בִּגְדֵי פִּשְׁתָּן הַנַּפְסִים, וּמִטַּעַם שֶׁאֵין הָאוּר נֶאֱחָז יָפֶה בָּהֶן, וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק טז). אֵין מַדְלִיקִין עַל הַשֻּׁלְחָן (כג) בְּנֵר חֶרֶס יָשָׁן, דְּמָאִיס, אֶלָּא אִם כֵּן הִסִּיקוֹ בָּאוּר, וְאִם הוּא שֶׁל זְכוּכִית אוֹ שֶׁל חֶרֶס מְצֻפֶּה שָׁרִי, שֶׁאֵינוֹ מָאוּס כָּל כָּךְ. וּבְאִישׁ עָנִי שֶׁאֵין לוֹ, וַדַּאי מַתָּר, מִמַּה שֶּׁיִּתְבַּטֵּל מִנֵּר שַׁבָּת שֶׁהוּא חוֹבָה [פְּרִי מְגַדִּים (סי׳ רסג משז״ סוף סק״ג)]:

א (א) מְמֻנּוּ. דְּכֵיוָן שֶׁהוּא בִּכְלִי אֶחָד שֶׁאֵין הַנֵּר בְּתוֹכוֹ לֹא בְּדֵיל מְנֻיֶּה, (ב) וְכֵיוָן שֶׁהַקְצָהוּ לַנֵּר הַמִּסְתַּפֵּק חַיָּב מִשּׁוּם מְכַבֶּה: (ב) וְיִתְחַיֵּב וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ לְהַפּוֹסְקִים שֶׁסּוֹבְרִין דְּעַל סְתָם כִּבּוּי אֵין בּוֹ חִיּוּב חַטָּאת רַק אִסּוּרָא בְּעָלְמָא, מִלְּבַד כְּשֶׁהוּא מְכַבֶּה כְּשֶׁצָּרִיךְ לְהַפָּחֲמִים וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן של״ד סָעִיף כ״ו, (ג) אֲפִלּוּ הָכִי גְּזִירָה בֵּיהּ רַבָּנָן הַךְ גְּזֵרָה: ב (ג) רֹאשׁ הַפְּתִילָה. וְנוֹנוּ לוֹמַר קָצֶה הַשֵּׁנִי מֵהַפְּתִילָה שֶׁאֵינוֹ דּוֹלֵק יִתֵּן בְּהַקְּעָרָה לִשְׁאֹב הַשֶּׁמֶן, וְסָלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא (ג) כֵּיוָן דְּהַפְּתִילָה מֻנַּחַת גַּם בַּקְּעָרָה יִהְיֶה בְּדֵיל מְנֻיֶּה קָא מַשְׁמַע לָן דַּאֲפִלּוּ הָכִי גְּזִירִינַן: (ד) מְמֻנּוּ. וְגַם בָּזֶה (ד) אִם חִבְּרוֹ בְּסִיד אוֹ בְּחֹרֶסֶת מַתָּר: ג (ה) לְקַבֵּל שֶׁמֶן. אֲבָל (ה) מַתָּר לְתֵת תַּחַת נֵר שֶׁל שַׁעֲוָה אוֹ שֶׁל חֶלֶב שֶׁמָּא יִפֹּל וְיַדְלִיק מַה שֶּׁיִּפֹּל עַל הַכְּלִי, וּמִטַּעַם דְּכֵיוָן דְּאִפְשָׁר לְנַעֵר מִיָּד הָאָסוּר מִתּוֹךְ הַכְּלִי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן רע״ז (ס״ג) לֹא חָשִׁיב מְבַטֵּל כְּלִי מֵהֶכְנוֹ, וְלֹא דְּמֵי לְשֶׁמֶן שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְנַעֲרוֹ וּלְהַפְסִידוֹ. וּלְהַעֲמִיד כְּלִי (ו) תַּחַת הַפֶּתֶם שֶׁבְּרֹאשׁ הַפְּתִילָה שֶׁיִּפֹּל לְתוֹכוֹ אָסוּר (ז) אִם לֹא בְּמָקוֹם הָפְסֵד, וְאַף עַל גַּב דְּלְאַחַר שֶׁכָּבוּ יָכוֹל לְנַעֲרָם מִן הַכְּלִי, מִכָּל מָקוֹם חָשִׁיב בְּטוּל כְּלִי מֵהֶכְנוֹ לְפִי שָׁעָה עַל כָּל פָּנִים כֵּיוָן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְנַעֲרָם מִיָּד: (ו) מֵהֶכְנוֹ. שֶׁהֲיָה מוּכָן מִתְּחִלָּה לְטַלְטְלוֹ וְצַכְשָׁו אוֹסְרוֹ בְּטִלְטוּל מֻחְלָט שֶׁהוּא מֻקְצֶה מֻחְלָט כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן רע״ט (ס״א), וְחָכְמִים אָסְרוּ לְבַטֵּל כְּלִי מֵהֶכְנוֹ מִפְּנֵי שֶׁדּוֹמֶה כְּאִלּוּ סוֹתֵר הַכְּלִי וּמְשַׁבְּרוֹ. וְאִם יֵשׁ בַּכְּלִי דָּבָר הַמֻּתָּר (ח) מַתָּר לְהַנִּיחוֹ תַּחַת הַנֵּר לְקַבֵּל בּוֹ שֶׁמֶן דְּהָא יָכוֹל לְטַלְטְלוֹ אַגַּב הַתֵּר אִם הוּא בְּעִנְיָן שֶׁמַּתָּר לְטַלְטֵל בְּשְׁבִילוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסוֹף סִימָן ש״י (ס״ח) עַיֵּן שָׁם. עוֹד עֲצָה אַחֶרֶת כָּתַב בְּתְשׁוּבַת מַהֲרִי״ל (בשו״ת סי׳ לב) וְהַסְּכִים עִמּוֹ הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ב) דְּיֵשִׁים כְּלִי מִבְּעוֹד יוֹם תַּחַת הַשֻּׁלְחָן, וּכְשֶׁשַּׁבָּת אַחַר הָאֲכִילָה יָסִיר אֶת הַשֻּׁלְחָן וְהַכְּלִי עוֹמֵד מַעֲצְמוֹ תַּחַת הַנֵּר, וְאַף דְּהוּא גּוֹרֵם בְּשַׁבָּת לְבַטֵּל כְּלִי מֵהֶכְנוֹ עַל יְדֵי הֶסֵּרַת הַשֻּׁלְחָן, מִכָּל מָקוֹם שָׁרֵי כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מְבַטְּלוֹ בְּיָדַיִם בְּשַׁבָּת, וְעוֹד דְּהָא אֵין אָנוּ נִזְהָרִים מִלְּהָשִׁים כֵּלִים בְּשַׁבָּת עַל הַשֻּׁלְחָן תַּחַת הַנֵּר אַף עַל פִּי שֶׁנּוֹפֵל בּוֹ שֶׁמֶן כִּי אֵין מִתְכַּוְּנִין לְכָךְ, הָכִי נַמִּי אֵין מִתְכַּוְּנִים כְּשֶׁמַּסִּיר הַשֻּׁלְחָן אֶלָּא לְהַצִּלַת הַשֻּׁלְחָן שֶׁלֹּא יִפֹּל עָלָיו הַנֵּר: (ז) וְהַשֶּׁמֶן הַנּוֹטֵף. וְאִם לֹא נָטַף לְתוֹכוֹ שֶׁמֶן כְּלָל (ט) לֹא נֶאֱסַר הַכְּלִי

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ז (יח) מְגַן אַבְרָהָם (סק״ג) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: ח (יט) מְגַן אַבְרָהָם (סק״ד) וְאַלְיָה רַבָּה (סק״ד טו): ט (כ) מְגַן אַבְרָהָם (סק״ד טו): (כא) אַחֲרוֹנִים: י (כב) מְגַן אַבְרָהָם (סק״ה טו): (כג) רַשׁ״ל בְּתְשׁוּבָה (סי׳ פה) וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״כ):

א (א) רַשׁ״י (כט: ד״ה שתהא): (ב) מְגַן אַבְרָהָם (סק״א): (ג) מְגַן אַבְרָהָם (סק״ב): ב (ג) רַמְבַּ״ם (פיה״מ פ״ב מ״ד) וְאַחֲרוֹנִים: (ד) אַחֲרוֹנִים: ג (ה) הַגָּהוֹת אֲשֵׁרִי (פ״ג סי׳ יח) וּמְגַן אַבְרָהָם (סק״ב): (ו) מְגַן אַבְרָהָם (סק״ו): (ז) פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ב): (ח) מְגַן אַבְרָהָם (סק״ב): (ט) מְגַן

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (סי״ד) כתב: נהגו הנשים להדליק הפתילה ולכבותה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehador - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רסה

(ג) (ח) **אָסוּר לְהִסְתַּפֵּק מִמֶּנּוּ** (ט) **בְּשַׁבָּת.** הַגָּהָה: וְאָסוּר לִגַּע בְּנֵר דּוֹלֵק כְּשֶׁהוּא תָּלוּי, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מְטַלְטְלוֹ וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם מַקָּצָה בְּנִגִּיעָה בְּעָלְמָא, מִכָּל מָקוֹם אָסוּר (י) * פֶּן יִתְנַדְנֵד קְצָת מִנְּגִיעָתוֹ (ג) (יא) * וְיָשָׁה (אור זרוע הלכות ערב שמח סי' ג'): **ד** (יב) [ד]**נוֹתְנִים כְּלִי תַּחַת הַנֵּר** (יג) **לְקַבֵּל נִיצוֹצוֹת מִפְּנֵי שֶׁאֵין בָּהֶם** (יד) **מַמָּשׁ וְאֵין כָּאן בְּטוּל כְּלִי מֵהֶכֵנוֹ, * אֲבָל לֹא יִתֵּן * לְתוֹכוֹ מַיִם** (טו) **אֲפִלּוּ מִבְּעוֹד יוֹם,** (טז) **מִפְּנֵי שֶׁמְּקָרֵב זְמַן כִּבּוּי הַנִּיצוֹצוֹת,** [ה]**וּמִכָּל מָקוֹם מֻתָּר לִתֵּן מַיִם בַּעֲשָׁשִׁית שֶׁמַּדְלִיקִין בָּהּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת** [*] * כֵּיוָן (יז) **שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לְכִבּוּי אֶלָּא לְהַגְבִּיהַּ הַשָּׁמֶן.** הַגָּהָה: (יח) * וְיֵשׁ אוֹמְרִים אֲפִלּוּ * מִתְכַּוֵּן לְכִבּוּי שָׁרִי, מֵאַחַר שֶׁאֵין הַמַּיִם בְּעֵין אֶלָּא תַּחַת (ד) הַשָּׁמֶן לֹא הָרֵי אֶלָּא * גָּרַם כִּבּוּי, וְכֵן נוֹהֲגִין (מהרי"ל סמ"ג לאוין סה):

ד שם מ"ז (ע"ב).
ה תְּשׁוּבַת הַגְּאוֹנִים (שערי תשובה סי' רלט) בְּשֵׁם רַב נְטרונַאי גְּאוֹן.

בְּאֵר הֵיטֵב

(ג) **אָסוּר.** וְאִם לֹא נָטָף לְתוֹכוֹ שֶׁמֶן לֹא נֶאֱסַר הַכְּלִי לְטַלְטֵל כְּמַחֲשָׁבָה בְּעָלְמָא. **שלטי גבורים** (כא. אות ג, כב: אות ב): (ג) **וְיָשָׁה.** וּבְנֵר שֶׁל שַׁעֲוָה לֹא חָיְשִׁינַן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן רע"ז סָעִיף ג': **ד** (ז) **הַשָּׁמֶן.** כָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק"י), וּמִדִּבְרֵי כֻלָּם לְמַדְנוּ דְּאָסוּר לִתֵּן מַיִם לְתוֹךְ הַגֻּמָּה שֶׁעוֹמֶדֶת בּוֹ נֵר שַׁעֲוָה כְּדֵי שֶׁיִּכְבֶּה כְּשֶׁיִּבְא עַד הַמַּיִם, דְּהָא מִתְכַּוֵּן לְכִבּוּי וְהָאֵשׁ נוֹפֶלֶת לְתוֹכוֹ מֵעֵשׂ שֶׁהַמַּיִם בְּעֵין וְהֵם תַּחַת הָאֵשׁ עֵין שָׁם. [וְאָמַר הַמַּגִּיהַּ שְׁמַעְתִּי מִכַּמָּה גְּדוֹלִים שֶׁנָּהֲגוּ לִתֵּן מַיִם לְתוֹךְ הַגֻּמָּה שֶׁעַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי בְּעֶרֶב שַׁבָּת]:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ד [בשו"ע] כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לְכִבּוּי. וּלְפִי זֶה אֶפְלּוּ בְּשַׁבָּת [שָׁרִי] כְּשֶׁמַּדְלִיק אֵינוֹ יְהוּדִי לְצָרְכּוֹ חוֹלֶה, וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ט) חוֹלֵק עַל זֶה עַיֵּן שָׁם. וּבְמִזְיַד בְּרָכָה (סק"ב) כָּתַב דְּבְמָקוֹמוֹת שֶׁנּוֹהֲגִים לְהַדְלִיק בַּעֲשָׁשִׁיוֹת וְנוֹתְנִין תְּחִלָּה מַיִם וְאַחַר כָּךְ שָׁמֶן וּכְשֶׁקּוֹרִין אֵינוֹ יְהוּדִי עוֹשֶׂה כֵּן מַצְעֵמוֹ כְּמִנְהָג הַיְרִיאָה, מֻתָּר [אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי לְחוֹלֶה] וְכֵן, וְכֵן רָאִיתִי מַעֲשֶׂה בְּאֶרֶץ הַצְּבִי עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְטַלְטֵל בְּמַחֲשָׁבָה בְּעָלְמָא. וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ו) כָּתַב דְּאִם נָטַף שָׁמֶן לְתוֹכוֹ מִבְּעוֹד יוֹם מִתְקַיֵּם מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁחָשַׁב עָלֶיהָ וּמִקָּרֵי עַל יְדֵי זֶה לְתוֹכָהּ מִבְּעוֹד יוֹם מִתְקַיֵּם מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁחָשַׁב עָלֶיהָ וּמִקָּרֵי עַל יְדֵי זֶה כְּלִי שְׁמַלְאכְתּוֹ לְאִסּוּר אַף אִם אַחַר כָּךְ נִשְׁפַּךְ הַשֶּׁמֶן, וּכְמוֹ אִם הִנִּיחַ מָעוֹת עַל הַכְּלִי מִבְּעוֹד יוֹם אַף שֶׁנָּטְלוֹ מִבְּעוֹד יוֹם מִכָּל מָקוֹם הֲרֵי מֻיָּחָד לְאִסּוּר וְהֲרֵי מֻקְצֶה, וְעַיֵּן בְּפָרֵי מְגָדִים (א"א סק"ג): (ח) **אָסוּר לְהִסְתַּפֵּק.** וְנִרְאֶה אֲפִלּוּ יֵשׁ שֶׁמֶן הָרַבֵּה בַּכְּלִי מִבְּעוֹד יוֹם וְהִנִּיחָהּ אָז לְקַבֵּל שֶׁמֶן הַנּוֹטֵף, מִכָּל מָקוֹם אָסוּר לְהִסְתַּפֵּק דְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין לֹא בְּטִיל [פָּרֵי מְגָדִים (שם), וְעַיֵּן שָׁם עוד]: (ט) **בְּשַׁבָּת.** שֶׁכְּבָר הֻקְצָה הַשֶּׁמֶן בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וּמִגּוֹ דְּאִתְקְצָאֵי בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת לַנֵּר אִתְקְצָאֵי לְכָלֵי יוֹמָא, וְגַם (י) הַכְּלִי אָסוּר בְּטִלְטוּל עַל יְדֵי הַשֶּׁמֶן שֶׁנַּעֲשָׂה בְּסִיס לָהּ: (י) **פֶּן יִתְנַדְנֵד וְכוּ'.** מִשְׁמַע מִזֶּה דִּכְלֹא חַשַׁשׁ הָטָיָה אֵין לָחוּשׁ מִשּׁוּם אִסּוּר טִלְטוּל מֻקְצֶה עַל יְדֵי הַנִּדְנוּד, וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק"ד) דְּמֵירֵי שֶׁדִּבֵּר הַתֵּר מַגָּע עָלָיו וְרוֹצֶה לִקַּח מִמֶּנּוּ וְהֲרֵי טִלְטוּל מִן הַצַּד דְּמַהֲרָ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן שי"א סָעִיף ח', אֲבָל לְגַבֵּי בּוֹ מַמָּשׁ אָסוּר בְּמִנּוֹרָה תְּלוּיָה אֲפִלּוּ אֵין הַנֵּר דּוֹלֶקֶת בְּתוֹכָהּ, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה פן): (יא) **וְיָשָׁה.** הַשֶּׁמֶן אֶל הַפְּתִילָה וְיִתְחַיֵּב מִשּׁוּם מַבְעִיר אוֹ כַּאֲשֶׁר יְרַחֲקֵהוּ יִתְחַיֵּב מִשּׁוּם מְכַבֶּה. (יא) וְעַיֵּן בְּסִימָן רע"ז סָעִיף ג' דִּכְנֵר שֶׁל שַׁעֲוָה לֹא חָיְשִׁינַן לָזֶה: **ד** (יב) **נוֹתְנִים כְּלִי.** אֲפִלּוּ (יב) בְּשַׁבָּת: (יג) **לְקַבֵּל נִיצוֹצוֹת.** שֶׁלְּהֶבֶת (יג) הַנּוֹטֶפֶת מִן הַנֵּר כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵדָלֵק מַה שֶּׁתַּחְתֶּיהָ. (יד) **מַמָּשׁ.** בְּנִיצוֹצוֹת, שֶׁמִּיָּד הֵן כְּבִין וּמֵתֶר לְטַלְטֵל אֶת הַכְּלִי אַף אַחַר שֶׁנָּפְלוּ לְתוֹכוֹ וְאֵין כָּאן בְּטוּל כְּלִי מֵהֶכֵנוֹ אַף לְשָׁעָה מוּעֶטֶת. מֵיהוּ הָאֹפֶר שֶׁל נִיצוֹצוֹת אָסוּר לְטַלְטְלָן דְּהֲרֵי נוֹלָד [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו) וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ז)]: (טו) **אֲפִלּוּ מִבְּעוֹד יוֹם.** וְאַף עַל גַּב דִּכְשֶׁאָר מְלָאכוֹת קַיְמָא לָן דְּשָׁרֵי לְהַתְחִיל אוֹתוֹ מִבְּעוֹד יוֹם וְהַמְּלָאכָה נִגְמֶרֶת בְּשַׁבָּת כְּמוֹ שָׁכַתְבְנוּ רֵישׁ סִימָן רנ"ב וְלֹא גָּזְרִינַן שָׁמָא יַתְחִיל לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּשַׁבָּת, שָׁאנֵי הָתָם דְּהַכֹּל יוֹדְעִין שֶׁהוּא מְלָאכָה וְלֹא יִטְעוּ לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּשַׁבָּת, אֲבָל הָכָא יֵשׁ לְחוּשׁ שָׁמָא יַחְשֹׁב שֶׁאֵין בָּזֶה שׁוּם אִסּוּר וְיַעֲשֶׂה כֵּן בְּשַׁבָּת וְיֵשׁ לְחוּשׁ שָׁמָא יִבָּהֶה הַכְּלִי עִם הַמַּיִם נֶגֶד הַנִּיצוֹצוֹת וְיִכְבֶּה אוֹתָן [תּוֹסְפוֹת סוֹף כִּירָה (מז: ד"ה מפני). וְעַיֵּן שָׁם עוֹד טָעָמִים וְהַעְתִּיקָן הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק"ח)]: (טז) **מִפְּנֵי שֶׁמְּקָרֵב וְכוּ'.** כָּתַב הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק"י) בְּשֵׁם אִסּוּר וְהֶתֵּר (כלל נט דין מד) כְּשֶׁיֵּשׁ סַכָּנַת דְּלֵקָה חַס וְשָׁלוֹם מֻתָּר לִתֵּן כְּלִי מָלֵא מַיִם לְקַבֵּל הַנִּיצוֹצוֹת, וּלְפִי זֶה אִם רוֹאֶה נֵר שֶׁנִּכְפַּף וְיִפֹּל עַל הַשֻּׁלְחָן רַשַּׁאי לְהַעֲמִיד תַּחְתָּיו כְּלִי מָלֵא מַיִם, וְעַיֵּן בְּפָרֵי מְגָדִים (משו"ת סק"ג) שֶׁמְּפֻקְפָּק בְּעִקַּר דִּינוֹ שֶׁל הָאִסּוּר וְהֶתֵּר, וְנִרְאֶה דְּיֵשׁ לְהָקֵל בְּמָקוֹם הַדְּחָק עַל יְדֵי קָטָן: (יז) **שְׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן.** וְעַל כֵּן (יז) לֹא גָּזְרִינַן שֶׁיַּעֲשֶׂה כֵּן בְּשַׁבָּת: (יח) **וְיֵשׁ אוֹמְרִים וְכוּ'.** וְלִתֵּן בְּעֶרֶב שַׁבָּת מַיִם לְתוֹךְ הַגֻּמָּה שֶׁעוֹמֶדֶת בּוֹ נֵר שַׁעֲוָה אוֹ חֵלֶב כְּדֵי שֶׁיִּכְבֶּה כְּשֶׁיִּבְא עַד הַמַּיִם (טו) אָסוּר לְכַלֵּי עָלְמָא, דְּהָא מִתְכַּוֵּן לְכִבּוּי וְהָאֵשׁ נוֹפֶלֶת לְתוֹכוֹ מֵעֵשׂ, וְהַמַּיִם בְּעֵין, וְהֵם תַּחַת הָאֵשׁ. וּמִכָּל מָקוֹם בְּמָקוֹם צָרְכּוֹ יֵשׁ לְהַתִּיר בָּזֶה לְטָמְנוֹ עַל הַפּוֹסְקִים דִּסְבִירָא לְהוּ דְּדָוְקָא כְּשֶׁהַמַּיִם בְּכְלִי אַחֵר אָסוּר

שַׁעַר הַצִּיּוּן

אַבְרָהָם (סק"ג): (י) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ו): (יא) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח): **ד** (יב) גְּמָרָא (מז:): (יג) רַשְׁ"י (מב: ד"ה ניצוצות): (יד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט): (טו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"י):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (ס"ו) אסר כהמג"א, ורק ליקח דבר היתר מעליו מותר. **ב]** וכן כתב בשו"ע הרב (שם). **ג]** ובשו"ע הרב (ס"ט) כתב להתיר כהמג"א.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רסו

רסו דִּין מִי שֶׁהֶחְשִׁיךְ לוֹ בַּדָּרֶךְ. ובו י״ג סְעִיפִים:

א שֶׁבָּת קנ״ג (ע״א).
ב רַמְבַּ״ם פֶּרֶק ו׳ מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת (הכ״ב). ג שָׁם וְהָרֹא״שׁ (פכ״ד סי׳ א) וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב יב ח״א) בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת. ד שָׁם בַּגְּמָרָא וּכְלִשְׁנָא קַמָּא. ה שָׁם בְּמַשְׁנָה. ו שָׁם בְּגְמָרָא (ע״ב).

א אמִי שֶׁהָיָה בָּא בַּדָּרֶךְ וְקִדֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם וְהָיָה עִמּוֹ מָעוֹת וְיֵשׁ לוֹ (א) * חֲמוֹרוֹ וְגַם יֵשׁ עִמּוֹ אֵינוֹ יְהוּדִי, לֹא יִנִּיחַ כִּיסּוֹ עַל (ב) חֲמוֹרוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְצַוֶּה * עַל שְׁבִיתָתוֹ, אֶלָּא (ב) * נוֹתֵן (ג) כִּיסּוֹ (ג) לָאֵינוֹ יְהוּדִי לְהוֹלִיכוֹ לוֹ, וּלְמוֹצָאֵי שַׁבָּת לוֹקְחוֹ מִמֶּנּוּ. בוְאֲפִלּוּ לֹא נָתַן לוֹ שָׂכָר עַל זֶה (ד) גוְאַף עַל פִּי שֶׁנָּתְנוּ לוֹ מִשָּׁחֲשֵׁכָה, מֻתָּר. דאֲבָל אִם מָצָא מְציאָה (ה) אֵינוֹ יָכוֹל לִתְּנָהּ לְאֵינוֹ יְהוּדִי אֶלָּא אִם כֵּן בָּאָה לְיָדוֹ מִבְּעוֹד יוֹם דְּהַשְׁתָּא הָוְיָא כְּכִיסּוֹ: ב (ו) האִם אֵין עִמּוֹ (ג) אֵינוֹ יְהוּדִי מַנִּיחוֹ עַל חֲמוֹרוֹ, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא חַיָּב (ז) מִשּׁוּם (ד) מְחַמֵּר. (פָּרוּשׁ, מַנְהִיג אֶת הַחֲמוֹר) אִי אִיכָּא עֲקִירָה וְהַנָּחָה, (ח) זמַנִּיחוֹ לְאַחַר שֶׁעֲקָרָהּ יָד וְרֶגֶל לְלֶכֶת, דְּלָאו עֲקִירָה

בְּאֵר הַיֵּטֵב

א (א) חֲמוֹרוֹ. וְאִם הַחֲמוֹר שֶׁל אֵינוֹ יְהוּדִי יְנִיחֶנּוּ עָלָיו דְּאֵין מְצַוֶּה עַל שְׁבִיתָתוֹ. וְאִם שָׂכְרוֹ מֻהָאֵינוֹ יְהוּדִי יֵשׁ אוֹמְרִים דְּמְצַוֶּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן רמ״ו סָעִיף ג׳. וְדַוְקָא כְּשֶׁשָּׂכַר הַחֲמוֹר אֲבָל אִם שָׂכַר הָאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁיּוֹלִיכֶנּוּ לְמָקוֹם פְּלוֹנִי אִם כֵּן לֹא שָׂכַר הַחֲמוֹר דַּהֲרֵי הָאֵינוֹ יְהוּדִי חַיָּב בְּמְזוֹנוֹת וּבְאַחֲרָיוּת הַחֲמוֹר וְלֹא שָׂכַר דַּוְקָא חֲמוֹר זֶה מִן הָאֵינוֹ יְהוּדִי, אִם כֵּן פְּשִׁיטָא דְּאֵינוֹ מְצַוֶּה עַל שְׁבִיתָתוֹ. מִגֵּן אַבְרָהָם

בֵּאוּר הַלָּכָה

א * חֲמוֹרוֹ. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״א) וְהוּא מִמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״א), וְהִפְרִי מְגַדִּים בְּסָעִיף קָטָן א׳ מְצַדֵּד דְּאֲפִלּוּ שָׂכַר חֲמוֹר מֵאֵינוֹ יְהוּדִי גַּם כֵּן א]טוֹב יוֹתֵר לִתֵּן עַל חֲמוֹר שֶׁל אֵינוֹ יְהוּדִי מִלַּעֲבֹר עַל אִסּוּר דְּאֲמִירָה לְאֵינוֹ יְהוּדִי שְׁבוּת, דְּשִׁכִּירוּת קָנְיָא לְחָמְרָא הוּא רַק חֲמִרָא בְּעִלְמָא, אַךְ כָּל זֶה בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְחַמֵּר. וּבְסָעִיף קָטָן ו׳ (א״א) כְּתֵב דְּאֶפְשָׁר דַּאֲפִלּוּ אִם הַבְּהֵמָה הִיא שֶׁל יִשְׂרָאֵל חֲבֵרוֹ טוֹב יוֹתֵר שֶׁיִּתֵּן עַל הַחֲמוֹר [דְּלִקְנְיַן עָנִי לֹא שַׁיָּךְ בְּכָאן, דַּחֲבֵרוֹ אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל וַאֲנוּס הוּא], וְהָאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁיֵּשׁ עִמּוֹ יְחַמֵּר אַחֲרָיוּת. וּמַה שֶּׁכְּתַבְנוּ עוֹד בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה אֲבָל אִם שָׂכַר אֶת הָאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁיּוֹלִיכֶנּוּ וְכוּ׳ פְּשִׁיטָא דְּאֵינוֹ מְצַוֶּה וְכוּ׳, אֵין צָרִיךְ בְּזֶה לְהַנִּיחַ עָלָיו כְּשֶׁהוּא מְהַלֵּךְ וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף ב׳, דְּשָׁם אֵין עִמּוֹ אֵינוֹ יְהוּדִי וְהוּא בְּעַצְמוֹ הַמְחַמֵּר עַל כֵּן צָרִיךְ לִזָּהֵר בָּזֶה אֲפִלּוּ הַבְּהֵמָה שֶׁל חֲבֵרוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עַל אִסּוּר דְּמְחַמֵּר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ דְּאֵיבֵי בֵּישׁ עִמּוֹ אֵינוֹ יְהוּדִי, הָאֵינוֹ יְהוּדִי יְהֵיהָ הַמְחַמֵּר:

* עַל שְׁבִיתָתוֹ. וְאַף עַל גַּב דְּלִיכָּא הָכָא מִשּׁוּם שְׁבִיתָה דְּהָא פָּסַק בְּסָעִיף ב׳ דְּשָׁהֲיָה מְהַלֶּכֶת מְנִיחוֹ עָלֶיהָ וּכְשֶׁהֲיָה עוֹמֶדֶת נוֹטְלוֹ הַיְמֶנָּה, אֲפִלּוּ הָכִי כֵּיוָן דִּבְמִלְאכָה גְּמוּרָה הוּא מְצַוֶּה עַל שְׁבִיתָתָהּ, לָאֵינוֹ יְהוּדִי יֵהֵיב לֵיהּ וְלֹא לְחַמּוֹר. הַר״ן (סו. ד״ה מאי):

* נוֹתֵן וְכוּ׳. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ג) בְּמֶה שֶׁכָּתַבְנוּ דִּיְרֵאָה לְהַקְנוֹת הַחֲמוֹר לְהָאֵינוֹ יְהוּדִי מִבְּעוֹד יוֹם כְּדִין תּוֹרָה. וְאִעְתּיִךְ מָה שֶׁכָּתַב הַחַיֵּי אָדָם (ח״כ) בְּכְלָל נ״ח סָעִיף ה׳ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: צָרִיךְ לְזָהֵר שֶׁתִּהְיֶה הַמְכִירָה עַל פִּי דִּין תּוֹרָה דְּהַיְנוּ הַסּוּסִים בִּמְשִׁיכָה וּלְפָחוֹת בִּמְסִירָה, וּמְשִׁיכָה דַּוְקָא בְּסִמְטָא אוֹ בְּחָצֵר שֶׁל שְׁנֵיהֶם, וְאִם נָתַן בְּעַל הָאַכְסַנְיָא רְשׁוּת לִשְׁנֵיהֶם לְהִשְׁתַּמֵּשׁ שָׁם הֲרֵי בְּחָצֵר שֶׁל שְׁנֵיהֶם. וּמְסִירָה אֵינוֹ קוֹנֶה שָׁם אֶלָּא דַּוְקָא בִּרְשׁוּת הָרַבִּים כְּמִבְאָר בְּחשֶׁן מִשְׁפָּט סִימָן קצ״ז (סעיפים א״כ) קצ״ח (סעיפים ט, יא), וְגַם יֵשׁ לוֹ הָאֵינוֹ יְהוּדִי פָּקָח כְּמִבְאָר בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ש״כ (ס״ו) דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דְּמִשְׁיכָה אֵינוֹ קוֹנֶה בְּאֵינוֹ יְהוּדִי וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּכָפָף אֵינוֹ קוֹנֶה וְלָכֵן צָרִיךְ דַּוְקָא שְׁנֵיהֶם, וְיִהְיֶה מְתָנָה עִמּוֹ שְׁמַקְנֶה לוֹ בְּכָפָף זֶה שְׁנוֹתֵן לוֹ אוי״ף גא״ב, וְיִזָּהֵר שִׁיסְתַּק דְּמִים שֶׁל כָּל סוּס וְסוּס דְּבִלְא פְּסוּק דְּמִים אֵינוֹ נִקְנֶה לוֹ, לֹא כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׂין הֶהָמוֹן שֶׁאוֹמְרִים לְאֵינוֹ יְהוּדִי אֲנִי מוֹכֵר לְךָ הַסּוּסִים דְּזֶה אֵינוֹ קִנְיָן כְּלָל אֶלָּא צָרִיךְ לִפְסֹק דְּמִים שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְבַדּוֹ וְיִתֵּן לוֹ אוי״ף גא״ב וְהַשְּׁאָר יִזְקֹף עָלָיו בְּמִלְוָה, וְגַם לֹא יִתְּנֶה עִמּוֹ שְׁמּוֹכֵר לוֹ לְשַׁבָּת לְבַד אֶלָּא מְכִירָה חֲלוּטָה. וְעַיֵּן שָׁם עוֹד שֶׁמְּסַיֵּם לְמִי מַה שֶּׁיִּדְעֵ שֶׁלֹּא הַסּוֹחֲרִים וּבְקִרְטַ בַּעֲלֵי עֲגָלוֹת אֵינָם בַּעֲלֵי תּוֹרָה לִהְיוֹת בְּקִי בְּדִינִים, יוֹתֵר טוֹב לְהוֹרוֹת לָהֶם שֶׁיִּסְקְרוּ הַבְּהֵמוֹת וְיַסְקִירוּ בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה בְּנֵי אָדָם מֵעֵרֶב שַׁבָּת וְיִתְּנוּ שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁיִּסְקֹר בְּיָדוֹ בְּלֵיל שַׁבָּת אֵינוֹ רוֹצֶה לִזְכּוֹת בּוֹ עוֹד אֶלָּא שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל שֶׁל

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שָׁמָּא יַעֲשֶׂה כֵּן בְּשַׁבָּת, אֲבָל בְּאוֹתוֹ נַר עַצְמוֹ לֹא שַׁיָּךְ לְמִגְזַר שֶׁיַּעֲשֶׂה כֵּן בְּשַׁבָּת, שֶׁהַכֹּל יוֹדְעִין שֶׁאִסּוּר לִגַּע בְּנֵר הַדָּלוּק, גַּם יִזָּהֵר לִתֵּן הַמַּיִם בַּקְּנָה קֹדֶם שֶׁמַּדְלִיק הַנֵּר [אֵלִיָּה רַבָּה (שם) וְחַיֵּי אָדָם (ח״ב כלל ה סכ״ב)]. וּלְכַלֵּי עַלְמָא מֻתָּר לְתַחֵב הַנֵּר בָּעֲרֶב שַׁבָּת לְתוֹךְ הַחוֹל וְכֵיוָצֵא, בְּעִנְיָן שֶׁכְּשֶׁגַּיִּיעַ הָאוּר לְשָׁם יִמְנַעֲהוּ מִלְּשָׁרוֹף יוֹתֵר וְיִכְבֶּה מֵאֲלֵיהֶן, שְׁגָּרַם כִּבּוּי הוּא [אַחֲרוֹנִים]:

א (א) חֲמוֹרוֹ. אֶפְשָׁר דְּהוּא הַדִּין כְּשֶׁשָּׂכַר אֶת הַחֲמוֹר מֵאֵינוֹ יְהוּדִי דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דִּשְׁכִירוּת קָנְיָא לְחָמְרָא וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּסִימָן רמ״ו (ס״ק יב), אֲבָל אִם שָׂכַר אֶת הָאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁיּוֹלִיכֶנּוּ לְמָקוֹם פְּלוֹנִי אִם כֵּן לֹא שָׂכַר אֶת הַחֲמוֹר דְּהָא הָאֵינוֹ יְהוּדִי חַיָּב בְּמְזוֹנוֹת וּבְאַחֲרָיוּת הַחֲמוֹר, וְלֹא שָׂכַר דַּוְקָא חֲמוֹר זֶה מִמֶּנּוּ, אִם כֵּן פְּשִׁיטָא דְּאֵין הַיִּשְׂרָאֵל מְצַוֶּה עַל שְׁבִיתָתוֹ, עַל כֵּן טוֹב יוֹתֵר שֶׁיִּנִּיחַ הַכֹּל עַל הַחֲמוֹר (ס) אַךְ יִזָּהֵר שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְחַמֵּר דְּהַיְנוּ בַּבְּהֵמָה שֶׁתַּלְךְ מִקּוֹלוֹ אוֹ שְׁאָר דְּבָרִים שֶׁמַּחֲמָתוֹ תַּלְךְ הַבְּהֵמָה, דְּאִסּוּר מְחַמֵּר שַׁיָּךְ אֲפִלּוּ עַל הַבְּהֵמָה שֶׁאֵינָהּ שֶׁלּוֹ לְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים כְּדִלְקַמָּן (סק״ח): (ב) נוֹתֵן וְכוּ׳. אַף שֶׁהָאֵינוֹ יְהוּדִי שְׁלוּחוֹ לְשָׁא בְּשַׁבָּת (ג) מִכָּל מָקוֹם הַקַּלּוּ חֲכָמִים מְשׁוּם דְּקִים לְהוּ שֶׁאָדָם בָּהוּל עַל מָמוֹנוֹ וְאִי לֹא שָׁרֵית לֵיהּ אָתֵי לִידֵי אִסּוּר חְמוּר שֶׁיּוֹלִיךְ אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. (ג) וְעַיֵּן בָּאַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ דְּבִזְמַן הַזֶּה דְּלֵיכָּא רְשׁוּת הָרַבִּים לְכַמָּה פּוֹסְקִים, נַמִּי דִּינָא הָכִי: (ג) כִּיסּוֹ לָאֵינוֹ יְהוּדִי. וְאִם יֵשׁ לוֹ מַשָּׂא כָּבֵד עַל הַחֲמוֹר אוֹ בַּעֲגָלָה וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לִתְּנוֹ לָאֵינוֹ יְהוּדִי, וְגַם אִי אֶפְשָׁר לְזַהֵר בְּמֶה דְּכָתַב בְּסָעִיף ב׳ לְסַלֵּק הַמַּשָּׂא בְּכָל פַּעַם שֶׁתַּתְחִיל הַבְּהֵמָה לָלֶכֶת, (ד) יִרְאֶה לְהַקְנוֹת מִבְּעוֹד יוֹם הַחֲמוֹר לָהָאֵינוֹ יְהוּדִי כְּדִין תּוֹרָה, וְאִם אֵין בְּקִי בְּדִרְכֵי קִנְיָן הַצָּרִיךְ לָזֶה יַסְקִירֶנּוּ בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה אֲמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אֲפִלּוּ אִי לֹא שָׁרֵית לֵיהּ לְתַּן בְּקִי בְּדִרְכֵי קִנְיָן הַצָּרִיךְ לָזֶה יַסְקִירֶנּוּ בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה אֲמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אֲפִלּוּ אִי לֹא שָׁרֵית לֵיהּ לְתַּן לְבֵין עַצְמוֹ, דְּאָז אֵין עוֹבֵר עַל אִסּוּר שְׁבִיתַת בְּהֵמָה, שֶׁהַבְּהֵמָה אֵינָהּ שֶׁלּוֹ, וְיָרַד מִן הָעֲגָלָה וְיִזָּהֵר שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְחַמֵּר וְכַנַּ״ל בְּסוֹף סָעִיף קָטָן א׳. וְאַף לְאַחַר שֶׁעָשָׂה כָּל הַהֲתָרִים הַלָּלוּ שֶׁמָּכַר הַכֹּל אוֹ הִפְקִיר (ו) צָרִיךְ לְזָהֵר מְאוֹד שֶׁלֹּא יִתְּנוּ לָאֵינוֹ יְהוּדִי אוֹ עַל הָעֲגָלָה שׁוּם דָּבָר מֵהַחֲפָצִים שֶׁלָּקְחוּ מִן הָעֲגָלָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת, דְּאָסוּר לִתֵּן לָאֵינוֹ יְהוּדִי בְּשַׁבָּת עַל מְנָת לְהוֹצִיא, אֶלָּא כָּל מַה שֶּׁלָּקְחוּ מִן הָעֲגָלָה יִשָּׁאֵר בְּיָדָם עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת. וְדַע דְּמַה שֶּׁכָּתַב וַאֲפִלּוּ לֹא וְכוּ׳ הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ג) מְצַדֵּד לוֹמַר דְּאִם הוּא מִבְּעוֹד יוֹם, טוֹב יוֹתֵר שֶׁיִּתֵּן שָׂכָר. (ד) וְאַף עַל פִּי שֶׁנָּתְנוּ וְכוּ׳. נָקֵט לְשׁוֹן דִּיעֲבַד, מִשּׁוּם דִּלְכַתְּחִלָּה עַל כָּרְחוֹ צָרִיךְ לִתֵּן (ו) מִבְּעוֹד יוֹם, מִשּׁוּם אִסּוּר מְקָצֶה: (ה) אֵינוֹ יָכוֹל. דְּכֵיוָן דְּלֹא טָרַח בָּהּ לֹא חָיֵיס עֲלַהּ וְלֹא אָתֵי לַאֲתוּיֵי אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אֲפִלּוּ אִי לֹא שָׁרֵית לֵיהּ לִתֵּן לְאֵינוֹ יְהוּדִי: ב (ו) אִם אֵין עִמּוֹ. וְהוּא הַדִּין (ס) אִם אֵינוֹ מַאֲמִין לָאֵינוֹ יְהוּדִי: (ז) מִשּׁוּם מְחַמֵּר אִי אִיכָּא. מַנְהִיג חֲמוֹר טְעוּנָה קְרוּיָה מְחַמֵּר וְאִסּוּרוֹ הוּא מִן הַתּוֹרָה מִדִּכְתִיב (שמות כ׳ ט) ׳לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה אַתָּה וּבְהֶמְתֶּךָ׳ וְקִבְּלוּ חֲז״ל (קנג:) דִּרְצוֹנוֹ לוֹמַר מְלָאכָה שֶׁנַּעֲשֵׂית בְּשֻׁתָּפוּת עַל יְדֵי אָדָם וּבְהֵמָה, דְּהַיְנוּ שֶׁהִיא טְעוּנָה אֵיזֶה דָּבָר וְהוּא מְחַמֵּר אַחֲרֶיהָ וּמַנְהִיגָהּ עַל יְדֵי קוֹלוֹ וְכֵיוָצֵא בּוֹ. וְאֵין עוֹבֵר עַל זֶה אֶלָּא כְּשֶׁהִיא עֲשׂוּיָה עֲקִירָה וְהַנָּחָה עַל יָדוֹ, דְּ׳לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה׳ כְּתִיב וּבְלֹא זֶה לֹא מִקְרֵי מְלָאכָה, (ט) וְכֵן הוּא הַדִּין לְעִנְיַן אִסּוּר שְׁבִיתַת בְּהֵמָה, וּלְפִיכָךְ מַנִּיחַ הַכִּיס עָלֶיהָ לְאַחַר שֶׁכְּבָר עֲקָרָהּ לְלֶכֶת דְּלֹא נַעֲשֵׂית הָעֲקִירָה עַל יָדוֹ: (ח) מַנִּיחוֹ וְכוּ׳.

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ס) מִמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ג) גְּמָרָא (קנג.): (ג) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ד) וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״א) דְּלֹא כְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג): (ד) אַחֲרוֹנִים: (ס) עַיֵּן בְּבָאוּר הֲלָכָה (ד״ה נותן): (ו) חַיֵּי אָדָם (ח״ב כלל נח ס״ד): (ז) הַגְּרַ״א: ב (ס) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד) בְּשֵׁם סֵפֶר הַתְּרוּמָה (סי׳ רכו): (ע) רַשְׁבָּ״א (קנג: ד״ה והלא):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וכן כתב בשו״ע הרב (קו״א סק״א).

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah